GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 235. | Joi 6 (18) Decemvre | 1884.

Din causa S-tei sĕrbătorĭ de Joi, ḑiarulŭ nu va apăré decâtŭ Vinerĭ séra.

Braşovŭ, 5 (17) Decemvre

Ministrulŭ-preşedinte Tisza nu lasă se tréca nicĭ cea mai mică ocasiune cá sĕ nu-şĭ verse mânia în discursurile, cu care debutéză ḑilnicŭ în dieta ungară asupra aşa ḑişilorŭ ,,agitatorĭ ai naţionalităţilorŭ.“

Décă e vorba de agitaţiă, amŭ dori sĕ scimŭ cine agitéză într'adevĕrŭ: celŭ ce provócă şi atacă, séu celŭ ce se apĕră când este provocatŭ şi atacatŭ?

Cu privire la acésta întrebare d-lŭ Tisza nu ni-a datŭ nicĭ-o deslușire. Din cuvintele lui vedemŭ însĕ, că d-sa consideră de „agitatorĭ“ periculoşĭ ideei de statŭ maghiarŭ pe toţĭ cei ce nu supórtă cu răbdare ghionturile, ce li se dau din drépta şi din stânga, ci se încércă a se apĕra în contra lovirilorŭ maghiarismului violentŭ.

Dér şefulŭ cabinetului merge şi mai departe, declarândŭ c'unŭ aerŭ de omŭ inocentŭ, că guvernulŭ nicĭ nu s'ar gândì la maghiarisare.

Şi póte că d-lŭ Tisza sĕ aibă încâtva dreptate. Nu guvernulŭ, ci numai organele guvernului maghiariséză şi pre când miniştrii se mărginescŭ la aceea de a ameninţá pe „agitatorii naţionalĭ“ în discursurile lorŭ, prefecţii şi inspectorii de scóle regescĭ unguresci înfiinţéză reuniunĭ şi croiescŭ la planurĭ cum se nimicéscă învĕţămêntulŭ naţionalŭ în scólele nóstre poporale confesionale în favórea maghiarisărei.

Astfelŭ funcţionarii din comitatulŭ Sătmarului în frunte cu prefectulŭ şi cu inspectorulŭ de scóle r. ung. au înfiinţatŭ societatea de maghiarisare „Szechenyi,“ cu scopŭ de a lăţi limba maghiară între Nemaghiarĭ. Bine înţelesŭ, organele guvernului se punŭ în capulŭ unei intreprinderĭ, care invólvă unŭ amestecŭ directŭ în viaţa nóstră scolară şi socială.

Sub firma inspectoratului scolarŭ reg. ung. reuniunea „Szechenyi“ se folosesce de tóte mijlócele spre a influinţá asupra învĕţătorilor noştrí poporali. Le adreséză apelurĭ de-a-dreptulŭ, cu desconsiderarea autorităţilorŭ competente, trămite comisiunĭ esaminătóre în scólele nóstre şi publică premii pentru învĕţătorĭ sub cuvêntŭ de a stimulá zelulŭ lorŭ în propunerea limbei oficiale a statului, în realitate însĕ spre a-i face sĕ renunţe la misiunea lorŭ de învĕţătorĭ românĭ, întroducêndŭ cu timpulŭ în scólele române limba maghiară, ca limbă a instrucţiunei.

Cei ce voiescŭ sĕ se convingă despre acésta sĕ cetéscă apelulŭ reuniunei ,,Szechenyi“, celŭ publicămŭ în numĕrulŭ de aḑĭ.

Tendenţiositatea acestui apelŭ este vĕdită. Tocmai împrejurarea, că numita reuniune află de lipsă de a se scusá de mai multe orĭ în apelŭ, că nu voiesce sĕ atace limba nóstră şi organisaţiunea scólelorŭ nóstre dovedesce, că are intenţiunĭ rele. Aici se potrivesce de minune proverbulŭ francesŭ, că cine se escusă se acusă.

Dér condiţiunile concursului, celŭ publică reuniunea „Szechenyi“ pentru douĕḑecĭ de premii în sumă de 640 fiorinĭ v. a. destinate învĕţătorilorŭ nemaghiarĭ, ne probéză învederatŭ, că scopulŭ ei este maghiarisarea succesivă a scólelorŭ nóstre.

Li se promitŭ premii mai vêrtosŭ acelorŭ învĕţătorĭ, carĭ vorŭ sci se aducă pe scolarĭ aşa departe, încâtŭ sĕ li se pótă propune tóte obiectele în limba maghiară.

Sĕ nu uitămŭ, că avemŭ de-a face cu scólele poporale. A dobêndì în 2—3 anĭ unŭ asemenea resultatŭ, este aprópe imposibilŭ şi décă totuşĭ s'ar aflá icĭ colo vr'unŭ învĕţătorŭ, care se rĕmnéscă la premiile numitei societăţĭ, zelulŭ ce l'ar desvoltá elŭ pentru limba maghiară ar fi desvoltatŭ numai în detrimentulŭ învĕţămêntului nostru poporalŭ.

Aşadér avemŭ înaintea nóstră unŭ casŭ gravŭ şi flagrantŭ de prigonire a învĕţămêntului românŭ poporalŭ.

Periclulŭ e mare. Ce mĕsurĭ suntŭ decişĭ a luá ai noştri pentru combaterea lui? Cu acésta cestiune ne vomŭ ocupá în altŭ numĕrŭ,

——○——

Procesulŭ de presă în contra lui G. Bariţŭ.

Sibiiu, 16 Decemvre.

Inainte de a vĕ da unŭ raportŭ amĕnunţitŭ despre procesulŭ de presă alŭ d-lui G. Bariţŭ, vĕ trimitŭ o scurtă dare de sémă despre decursulŭ pertractării, la care a asistatŭ numĕrosŭ publicŭ.

După ce s'a constituitŭ tribunalulŭ şi juriulŭ, se citì acusaţiunea, în care se ḑicea, cĕ articululŭ incriminatŭ este scrisŭ în tonŭ agitatorŭ în contra naţiunei unguresci, în contra statului uugurescŭ, a guvernului şi instituţiunii de statŭ.

La întrebarea preşedintelui, d. G. Bariţŭ a declaratŭ că n'a scrisŭ dênsulŭ articululŭ, dar că ia rĕspunderea asupră'şĭ. Apĕrătorulŭ rógă pe preşedintele sĕ asculte martorii, cumcă d. Bariţŭ n'a fostŭ în Sibiu, când s'a scrisŭ articululŭ. Preşedintele declară, că nu e de trebuinţă, de órece se scie acésta; dar nu se póte eschide, că d. Bariţŭ a pututŭ influinţa asupra articulului prin postă séu prin telegrafŭ, ceea ce însă nu s'a afirmatŭ de nimenea. După acésta au începutŭ pledarile.

Substitutulŭ de procurorŭ Tribus ḑice că, dacă cere de la juraţĭ sĕ condamne pe acusatulŭ, e împrejurarea, că articululŭ incriminatŭ escită o naţionalitate la ură contra alteia. Articolulŭ mai ântêiu acuză guvernulŭ că a făcutŭ sĕ se amâne congresulŭ bisericescŭ românŭ gr. or. de frica spiritelorŭ lui Horia şi Cloşca. Acéstă bănuială servesce ca motivŭ de a lupta în contra ideii naţionale maghiare. Substitutulŭ arată apoi, că nu guvernulŭ e vinovatŭ, dacă congresulŭ nu s'a convocatŭ, şi chiar dacă ş'ar fi esprimatŭ dorinţa d'a se amâna, acésta nu însemnéză că apasă vr'o naţionalitate. Dar cu acésta articululŭ a căutatŭ sĕ deştepte prin amintirĭ istorice pasiunile unei naţionalităţĭ în contra acelei naţiunĭ, căreia fapte de o miă de anĭ i-a datŭ rolulŭ de conducĕtóre în acéstă ţéră. Elŭ cere de la juriu dreptate.

Acusatulŭ G. Bariţŭ ḑice, că dacă n'ar apăré la acéstă afacere ca fiu alŭ acestei patrii, ci ca streinŭ, din cetirea articulului, precum şi a actului de acusaţiune nu 'şĭ-ar puté face o idee clară despre întréga afacere. Causa e, că autorulŭ articulului a tăcutŭ o mulţime de fapte premergĕtóre. Din acestŭ motivŭ nicĭ n'ar fi lăsatŭ sĕ se pună articululŭ în ḑiarŭ. Şi afară de acésta n'are obiceiu sĕ se amestece în afacerĭ bisericescĭ, deórece tóia nu e bisericéscă, ci politică. Acusatulŭ intrândŭ în istoria bisericei gr. or. arată, că ea a fostŭ inter religiones toleratas, n'a avutŭ dreptŭ până'n 1848 sĕ'şĭ înfiinţeze scóle.

Ajunge apoi la articululŭ »Luminătorului« relativŭ la causa amânării congresului de atâta timpŭ, pentru că aşa ar fi cerutŭ ministrulŭ, şi spune, că prin acésta se vatămă autonomia bisericei şi la urma urmelorŭ se pote şi înlătura, asta e temerea tuturorŭ şi numai din acestŭ motivŭ articululŭ « Observatorului « a fostŭ scrisŭ în espresiunĭ atâtŭ de durerose. Vorbesce apoi despre disposiţiunea ministrului privitóre la fondulŭ de ajutorare de 24,000 fl Aci e o lovire în autonomia bisericei; amintesce o sumă de casurĭ, prin care dovedesce, că organismulŭ bisericei se atacă necurmatŭ. Trecêndŭ la Horia, Cloşca şi Crişanŭ, amintesce douĕ lucrărĭ ale duorŭ Maghiarĭ: a comitelui Teleky Domokos şi a lui Szilagyi Ferencz, carĭ ḑicŭ că nu e nicĭ o mirare, că poporulŭ ardelénŭ după atâtea suferinţe s'a revoltatŭ, şi cu tóte acestea revolta din 1884 ni se impută ca o infamiă. Acusatulŭ ḑice în fine, că sub Plevna unguréscă autorulŭ articulului a înţelesŭ sistemulŭ actualŭ, care e combătutŭ nu numai de Românĭ, ci şi de partidele unguresci din 48 şi 49, care nu vréu sĕ scie nimicŭ de dualismŭ.

Apĕrătorulŭ Frühbeck arată, că acusaţiunea nu e întemeiată, fiindcă s'a înţelesŭ articululŭ altfelŭ de cum trebuia. Acusatorulŭ nu e în stare sĕ constate criteriele vre-unei acţiunĭ, cu atâtŭ mai puţinŭ penale. Partea ântêiu din acusaţiune nu consună de locŭ cu textulŭ articulului. Apĕrătorulŭ nu găsesce în totŭ articululŭ nicĭ o proposiţiune, care laudă revolta lui Horia şi Cloşca. Nu cumva că celŭ ce numesce martirĭ pe Horia, Cloşca şi Crişanŭ laudă revolta? De sigurŭ nu! Că e scrisŭ articululŭ în tonŭ agitatorŭ, nu e adevĕratŭ, căcĭ nu e unŭ singurŭ cuvêntŭ. care sĕ arăte: pe cine şi în contra cui agită? Nu e articulul »Observatorului« ca adierea zefirului în asemênare cu acelŭ orcanŭ ce se ridică din colónele foilorŭ oposiţionale maghiare şi care caută sĕ sgudue posiţiunea guvernului? Acusatorulŭ pune pondŭ pe aceea, că ministru preşedinte e desemnatŭ ca destructorŭ alŭ naţionalităţilorŭ. Acéstă espresiune adeseorĭ s'a întrebuinţatŭ şi cu dreptŭ cuvêntŭ se póte reduce la faptulŭ, că naţionalităţile au trebuitŭ sĕ înveţe, sub ministerulŭ Tisza, sĕ renunţe la multe ce li se păreu garantate prin legile create după pactŭ.

Apĕrătorulŭ vine apoi la pasagiu cu Plevna unguréscă. Autorulŭ articulului îşĭ esprimă dorinţa, ca sĕ vie acelŭ timpŭ când naţionalităţile sĕ se pótă manifesta, remânêndŭ cu tóte acestea credinciόse statului ungurescŭ. Este acésta o agitaţiune în contra statului, în contra naţiunei ungare? Se ḑice în articulŭ, că orĭcare Românŭ sĕ cultive şi sĕ nutréscă memoria eroilorŭ sĕi şi a faptelorŭ lorŭ, dar de o provocare a poporului românŭ, sĕ nutréscă idea unei Plevne ungurescĭ, nicĭ urmă nu e. Nu cumva autorulŭ a făcutŭ mai multŭ decâtŭ ḑiarele oposiţionale, care nisuescŭ nu numai schimbarea guvernului, ci şi schimbarea basei statului? Deputatulŭ Grünwald a ḑisŭ, că idea independinţii statului ungurescŭ numai cu mórtea naţiunii va dispăré. Dacă bărbaţii de statŭ ungurĭ vorbescŭ despre o schimbare, care e în contradicere cu actuala întocmire a statului, unui cetăţénŭ nemaghiarŭ sĕ-i fie opritŭ a dorí unŭ timpŭ, în care naţionalităţii sale sĕ i se garanteze acele drepturĭ ce le avea mai înainte? Apĕrătorulŭ se adreséză apoi către juriu, rugându-lŭ sĕ'şĭ dea verdictulŭ în consciinţă.

Juraţii, după ce preşedintele le-a pusŭ patru întrebărĭ, au achitatŭ pe acusatulŭ în unanimitate.

La întrebarea preşedintelui, dacă G. Bariţŭ pretinde sĕ i se restitue cheltuelile, acesta a rugatŭ pe tribunalŭ ca, în casŭ de restituire, suma respectivă sĕ se întrebuinţeze pentru unŭ scopŭ de binefacere. Cu acésta procesulŭ s'a terminatŭ. X.

——○——

Agitaţiunĭ de maghiarisare în comitatulŭ Sătmarului.

Amŭ promisŭ în numĕrulŭ de Lunĭ alŭ fóiei nóstre, cumcă vomŭ publicá apelulŭ, ce l'a adresatŭ mai în urmă reuniunea de maghiarisare „Széchenyi“ către învăţătorii noştri confesionalĭ din comitatulŭ Sătmarului. Implinimŭ aḑĭ promisiunea nóstră, rugândŭ pe onoraţii noştri cetitorĭ, ca sĕ cetéscă cu atenţiune apelulŭ acesta, ce urméză mai josŭ în traducere românéscă, căcĭ dintr'ênsulŭ vorŭ învĕţá multŭ şi póte că se vorŭ convinge şi despre aceea, că faţă cu astfelŭ de

agitațiunĭ pentru maghiarisare a adversarilorŭ noştri, nu ne mai este ertatŭ a stá cu mânile în sînŭ, ci trebue sĕ luămŭ fără întârḑiare mĕsurĭ de apĕrare. Eată apelulŭ:

Onorate D-le învĕțătorŭ!

Reuniunea »Szechenyi« din comitatulŭ Sătmarului, care stă sub conducerea ilustrului episcopŭ, a prefectului acestui comitatŭ, a capitulului din locŭ şi a inteligenței celei mai destinse din comitatŭ, şi-a alesŭ de scopŭ: de a rĕspândí limba oficială a patriei comune limba maghiară, spre a intărí astfelŭ alipirea către patria comună maghiară, mai alesŭ între locuitorii nemaghiarĭ ai comitatului, fără vătămarea propriei limbĭ. (sic!)

Toțĭ suntemŭ fii aceleiaşĭ patrie comune. Acelaşĭ pămêntŭ nedespărțitŭ ne nutresce pe toțĭ. Toțĭ ne bucurămŭ de bunătățile aceleiaşĭ libertățĭ. Toțĭ trăimŭ sub acelaşĭ scutŭ alŭ legilorŭ. Intr'o formă ne împărțimŭ cu toții în drepturĭ şi datorii.

Nu e între noi deosebire, nicĭ în bine nicĭ în rĕu.(?) Ceea ce-lŭ dóre pe unulŭ, simte şi celalaltŭ. Sângele ce-lŭ vérsă Maghiarulŭ este vĕrsatŭ pentru Românŭ, pentru Slovacŭ, pentru Rutênŭ, pentru Nemțŭ şi viceversa. Şi acésta este comuniunea de interese, care légă sórtea nóstră a tuturorŭ de sórtea patriei şi care alcătuesce între naționalitățile, ce trăiescŭ în acéstă patriă, frățietatea obligată, pe care a-o cultivá şi a-o susțíné, pretinde binele şi înaintarea nóstră a tuturorŭ. Dar acéstă frațietate numai atuncĭ póte deveni realitate, décă ne vomŭ înțelege unii pe alții. Şi acéstă înțelegere numai atuncĭ este cu putință, când va fi o limbă comună, în care diferitele naționalitățĭ, ce trăiescŭ în acéstă patriă, sĕ-şĭ pótă schimbá ideile împrumutatŭ, sĕ-şĭ pótă împărtăşí bucuriile şi necazurile Şi acéstă limbă comună nu póte sĕ fie altă, decâtŭ limba oficială a statului, în care se manifestă viața comună a patriei nóstre: limba maghiară.

La cunoscința acestei limbĭ ne îndrumă tóte necesitățile nóstre, atâtŭ în viața publică, câtŭ şi privată. In acéstă limbă cunóscemŭ starea patriei comune, pricepemŭ mişcările ei şi stăruințele ei mai fidelŭ, pentru că viața statului ca atare se manifestă în acéstă limbă: în societate, în politică, în legislațiune, în scriere, în sciințe, în arte şi în administrațiă. In acéstă limbă sunt scrise legile nóstre, pe carĭ a-le cunósce este în interesulŭ nostru alŭ tuturorŭ. Acéstă limbă deschide pentru tóte naționalitățile, carĭ trăiescŭ în acéstă patriă, numerósele isvóre ale culturei căştigată prin stăruințele naționale de-o miiă de anĭ încóce dela apusulŭ cultŭ. Pentru celŭ ce nu cunósce acéstă limbă, aceste isvóre remânŭ nisce comóre ascunse: nu cunósce mişcarea scientifică a patriei, nu înțelege năsuințele sale sociale, închise sunt dinaintea lui scólele superióre ale țĕrei şi este lipsitŭ de acea înrîurință înălțătóre şi nobilisătóre, ce-o esercéză o cultură mai desvoltată asupra tuturorŭ acelora, carĭ vinŭ în atingere cu ea. Limba acésta deschide pentru naționalitățile diferite şi nenumĕratele ramurĭ ale oficielorŭ publice. Mai pre susŭ de tóte însĕ cunoscința acestei limbĭ face posibilŭ, ca naționalitățile nemaghiare sĕ fie ferite de neîncredere şi de ura de rassă.

Reuniunea »Szechenyi« nu numai că-şĭ împlinesce prin urmare datoria ei patriotică, dér crede a face unŭ bine naționalitățilorŭ, când, fără a se atinge (sic!) de limba şi de tradițiunile lorŭ, înmulțesce prin premii modulŭ şi ocasiunea, de a învĕțá limba patriei.

Bine scie într'aceea reuniunea „Szechenyi,« că în acéstă muncă a sa nu se póte lipsi de sprijinulŭ acelei clase, care după chiămarea ei chiar este conducătórea şi crescătórea poporului şi în a căreia mânĭ este depusă sórtea generațiunilorŭ viitóre: clasa învĕțătorilorŭ.

De aceea reuniunea a datŭ premii în anulŭ scolarŭ espiratŭ acelorŭ învĕțătorĭ, carĭ au doveditŭ unŭ zelŭ demnŭ de recunoscință, precum şi succese în lățirea limbei maghiare şi a sentimentului patrioticŭ maghiarŭ.

Şi jertfa făcută de reuniune a şi adusŭ fructele dorite. In adunarea generală ținută în 15 Octomvre preşedintele reuniunei, după unŭ discursŭ recunoscĕtorŭ alŭ episcopului (rom. cat.), a premiatŭ pe învĕțătorii, ce erau de fața, şi a publicatŭ premiile, ce le-au meritatŭ învĕțătorii dela scólele câte au fostŭ visitate de către reuniune, precum şi ajutórele ce s'au datŭ scolarilorŭ din scólele premiate, ér reuniunea a primitŭ pe învĕțătorii premiațĭ între membrii ei fără taxă.

Pe basa raporturilorŭ detailate despre resultatulŭ visitării scólelorŭ, unŭ juriu compusŭ de reuniune, a adjudecatŭ premiile publicate cu concursulŭ inspectorului regescŭ unguresců de scóle. Aşa s'au împărțitŭ în anulŭ acesta ajutóre învĕțătorilorŭ şi scolarilorŭ din comuna Blidarĭ, Vámfalu (Vama), Kanyahaz, Aranyos-megyes, Komorzan, Olah-meddes (Medieşŭ), Lippa, Isacico, Erdő-aranyos şi Baia de susŭ. Resultatele favoritóre dobêndite astfelŭ încuragează reuniunea de a merge înainte pe acéstă cale, de a lățí după putință şi a mărí mişcarea de concurență între învĕțătorĭ. De aceea reuniunea publică pentru anulŭ scolarŭ curentŭ 1884/5 earăşĭ 20 premii pentru invĕțătorĭ şi învĕțătóre şi adecă 8 premii de câte 25 fl. la olaltă 200 fl., 6 premii de câte 30 fl. la olaltă 180 fl., 3 premii de câte 40 fl. la olaltă 190 fl., 2 premii de câte 50 fl. la olaltă 100 fl.

Condițiunile concursului:

La premiile de mai susŭ suntŭ chiămațĭ a concura învĕțătorii şi învĕțătórele dela şcólele, ce se țină de inspectoratulŭ de scóle reg. din comitatulŭ Sătmarului, sub aceste condițiunĭ: 1. Décă instruéză în scóle nemaghiare scolarĭ nemaghiarĭ. 2. Décă conducŭ pe scolarii lorŭ în spiritŭ patrioticŭ. 3 Décă la obiectele de învĕțămêntŭ prescrise de autoritățile mai înalte scolare potŭ sĕ dovedéscă succesŭ în cunóscerea limbei maghiare cu scolarii lorŭ de altă limbă. 4. Décă se însciințéză la inspectorulŭ scolarŭ regescŭ unguresců, că au de gândŭ a concura şi încă în timpŭ de 30 de ḑile, ér celŭ multŭ până la 30 Decemvre a anului curentŭ; e de ajunsŭ declararea simplă, că voiescŭ sĕ ia parte la concursŭ. Aceste condițiunĭ trebue sĕ se împlinéscă tóte împreună şi deosebitŭ unele de altele nu dau dreptŭ la ajutorŭ. Succesulŭ concursului îlŭ esaminéză membrii de încredere ai reuniunei. Acésta se întêmplă la sfêrşitulŭ anului când se obicînuescŭ a se țíné esamenile scolare. De aceea învĕțătorii, carĭ vorŭ concura, trebue sĕ însciințeze cu-o lună mai înainte pe inspectorulŭ scolarŭ reg. ung. despre timpulŭ esaminelorŭ.

Pentru adjudecarea premiilorŭ sĕ se ia în considerare următórele: a) Nu se ia în vedere numai progresulŭ unui scolarŭ, ci a întregei clase. b) Se consideră ca unŭ meritŭ deosebitŭ, décă învĕțătorulŭ aduce pe scolarii sĕi aşa de departe, ca sĕ le pótă propune unele obiecte cu succesŭ şi în limba maghiară. c) Este decidĕtóre diligința învĕțătorului. Décă dér succesulŭ generalŭ este şi mai slabŭ, însă învĕțătorulŭ a avutŭ sĕ lupte cu mai marĭ greutățĭ, acésta nu împedecă nicĭ câştigarea premiului, nicĭ gradațiunea învĕțătorilorŭ concurențĭ. d.) In casŭ contrarŭ e în favorŭ acela dintre învĕțătorĭ, care a concuratŭ şi în anulŭ trecutŭ, fără considerare la aceea, décă a fostŭ premiatŭ séu nu. Invĕțătorii deja premiațĭ, avêndŭ acelaşĭ succesŭ ca alții, suntŭ preferițĭ, precum şi e) succesele dobândite cu fetițele îndreptățescŭ cu deosebire la câştigarea premiilorŭ.

In fine reuniunea îşĭ reservă dreptulŭ, ca sĕ dea unui şi aceluiaşĭ învĕțătorŭ, ce a doveditŭ unŭ succesŭ deosebitŭ 2 premii. Afară de acésta, reuniunea împarte între scolarii din scólele premiate, la câte 5 scolarĭ ajutóre în talerĭ de câte 2 şi 1 fl.

Reuniunea nealterândŭ, prin acestŭ concursŭ ordinea scolară esistentă şi organisarea scólelorŭ confesionale (??!), pune tótă greutatea numai pe succesulŭ dobênditŭ în conducerea scólelorŭ în spiritŭ patrioticŭ şi în cunoscința limbei maghiare, care succesŭ a-lŭ ajunge este chiar după lege datoria fiecărui învĕțătorŭ poporalŭ confesionalŭ. De aceea reuniunea aştéptă, ca şi D-ta, cu cunoscutulŭ D-tale zelŭ, sĕ păşescĭ în şirulŭ acelorŭ distinşĭ învĕțătorĭ concurențĭ, carĭ fiindŭ devotațĭ legilorŭ țĕrii şi intereselorŭ bine pricepute ale patriei comune, afară de premiile publicate şi de mulțămirea şi mai prețiósă a consciinței lorŭ, vorŭ dobândí recunóscerea fie-cărui patriotŭ credinciosŭ.

Sătmarŭ, 10 Noemvre 1884.

(L. S.) Çonsiliulŭ direcționalŭ alŭ reuniunei „Séchenyi."

SCIRILE ḐILEI.

Reuniunea femeilorŭ române din Braşovŭ va țíné Marțĭ în 11/23 Decemvre a. c. la 3 óre după prânḑŭ, la gimnasiulŭ românŭ, o adunare extra-ordinară.

—0—

Serbătórea S-tului Nicolae, ce va fi Joi în 6 Decemvre, nu va împedeca ținerea »Intrunirei literare.«

—0—

După cele mai nouĕ scirĭ despre nenorocirea din mina de cărbunĭ de la Anina, au dispărutŭ 47 lucrătorĭ, dintre carĭ numai 17 nensurațĭ, ér 30 părințĭ de familiă, carĭ lasă în urmă-le cu totulŭ 70 de copii şi soțiile. S'au scosŭ tóte 47 cadavrele nenorociților. Causa nenorocirii este, că s'a aprinsŭ pulberea de cărbunĭ şi gazulŭ produsŭ i-a înecatŭ pe lucrătorĭ. Vĕduvele vorŭ primí pensiunĭ.

—0—

Suntŭ numițĭ sublocotenențĭ în reservă voluntarii: George Bârsanŭ în reg. 64 de inf., Aurelŭ Popa în reg. 2 de inf., George Popŭ în bat 23 de vĕnătorĭ, Iónŭ Preḑovicĭ în reg. 62 de inf., Petru Farcaşŭ a lui Simionŭ Safti în reg. 63 de inf., Sava Raicu şi Iónŭ Farcaşŭ în reg. 50 de inf., Virgilŭ Bogdanŭ în reg. 8 de artileriă.

—0—

»Românulŭ« spune, că »Liceulŭ Sf. Sava« a serbatŭ aḑĭ ḑiua patronului sĕu şi a 67-a aniversare a fondării sale.

—0—

„L'Indépendance roumaine« comunică scirea, că prin

FOILETONU.

Din basmele poporale române.

Cei doispreḑece frațĭ şi fata cu pĕrulŭ de aurŭ.

(Urmare şi fine.)

Impĕratulŭ nu mai putea de bucuriă, că 'şĭ-a dobênditŭ o armă atâtŭ de bună, şi'lŭ cinstì pe feciorulŭ celŭ micŭ cu 16 galbenĭ, ér pe frații sĕi cu câte 8 galbenĭ pe unulŭ. Cu tóte acestea, cei unspreḑece frațĭ turbau de nĕcazŭ, că nu'lŭ potŭ perde. De aceea s'au totŭ ganditŭ, cum se'lŭ prăpădéscă şi aducêndu'şĭ aminte de pĕrulŭ de aurŭ, l'au păritŭ împĕratului spunêndu'i, că fratele lorŭ celŭ micŭ scie o fată cu pĕrulŭ de aurŭ. Atuncĭ împĕratulŭ, care era flăcău şi care voia sĕ se căsătorésca cu o fată frumósă, chemà pe feciorulŭ celŭ micŭ la sine şi'i poruncì, ca în 48 de óre sĕ'i aducă fata cea cu pĕrulŭ de aurŭ. Bietulŭ feciorŭ spuse împĕratului, că elŭ nu scie nicĭ n'a auḑitŭ de nicĭ o fată cu pĕrulŭ de aurŭ şi decì n'are de unde s'o aducă. Impĕratulŭ chemà atuncĭ la sine pe frații lui şi le spuse, că fratele lorŭ nu scie sĕ fie vr'o fată cu pĕrulŭ de aurŭ. -- Inălțate împĕrate, ḑiseră cei unspreḑece frațĭ, sĕ te ducĭ la patulŭ fratelui nostru şi sĕ cauțĭ de-asupra pe poliță unde vei găsí unŭ firŭ de pĕrŭ de aurŭ din capulŭ fetei ce o scie elŭ. Impĕratulŭ s'a dusŭ în grajdŭ şi căutândŭ pe poliță găsí unŭ firŭ de pĕrŭ de aurŭ de doi cołĭ de lungŭ. Atuncĭ împeratulŭ chemà din nou pe feciorulŭ celŭ micŭ şi'i dete aspră poruncă, sĕ-i aducă fata, că de unde nu capulŭ nu-i mai stă la locŭ. Feciorulŭ se duse plângêndŭ la calŭ şi-i spuse ce poruncă aspră i-a datŭ împĕratulŭ. Calulŭ îi aduse aminte de cuvintele ce i-a spusŭ, când a ridicatŭ de pe pămêntŭ pĕrulŭ de aurŭ şi ḑise: — Acum a sositŭ timpulŭ sĕ-țĭ pară rĕu de ce l'ai luatŭ, precum ți-ar fi părutŭ rĕu décă nu l'ai fi luatŭ. Dar du-te la împĕratulŭ şi spune-i sĕ poruncéscă la aurarĭ şi argintarĭ o masă, unŭ scaunŭ, unŭ talerŭ, unŭ pocalŭ, unŭ cuțitŭ, o furcuță şi o tipsiă, tóte de aurŭ pentru o persónă; apoi totŭ uneltele de mai susŭ pentru şése persóne, dar de argintŭ. Feciorulŭ cerù împĕratului sĕ'i pregătéscă aceste lucrurĭ şi după trei ḑile le-a şi primitŭ. Calulŭ învĕțà apoi pe feciorŭ sĕ mérgă 'n piață şi sĕ cumpere făină, vinŭ şi din potică (farmaciă) unŭ prafŭ, care sĕ adórmă. Feciorulŭ pregătì din făină şépte cocĭ (țâpoi) şi în locŭ de sare puse acelŭ prafŭ adormitorŭ; de asemenea îi pregătì bucătărésa împĕratului o supă, în care puse totŭ de acelŭ prafŭ în locŭ de sare, şi totŭ astfelŭ puse şi în vinŭ d'acelŭ prafŭ.

După ce tóte au fostŭ gata, feciorulŭ le aşeḑà pe calŭ, încălecă şi elŭ şi merse cale lungă sĕ'i ajungă. Ajunse în mijloculŭ unei grădinĭ frumóse, unde era unŭ mĕrŭ totŭ cu mere de aurŭ. Acolo feciorulŭ întinse masa, aşeḑà mâncarea şi tacâmurile (uneltele de mâncatŭ) şi eşì apoi afară din grădină. Pe când sta feciorulŭ la pândă tocmai pe când rĕsărea sórele, intrà în grădină o fată cu pĕrulŭ de aurŭ şi însoțită de şése fete cu pĕrulŭ de argintŭ, ca sĕ se preumble. Ajungêndŭ în dreptulŭ mĕrului cu merele de aurŭ, domnița nu se mai puté mira destulŭ, că Dumneḑeu i-a pregătitŭ o masă atâtŭ de strălucită. S'au pusŭ tóte sĕ mânce şi sĕ bea, dar nu trecù multŭ şi prafulŭ din mâncare şi bĕutură le adormì pe tóte. Cum vĕḑù feciorulŭ acésta, se repeḑì şi luà pe fata cea cu pĕrulŭ de aurŭ, o puse pe calŭ şi plecà cu ea. Nici nu se sculase împĕratulŭ, când feciorulŭ ajunse cu fata la palatŭ. După sosire, feciorulŭ o aşeḑà într'unŭ patŭ frumosŭ, unde dormì fata trei ḑile şi trei nopțĭ fără sĕ se deştepte. Impĕratulŭ veghea pe lângă dênsa plângêndŭ, de témă sĕ nu'i móră.

După trei ḑile fata se deşteptă şi ḑise: — Cine a avutŭ curagiulŭ, sĕ mĕ aducă aci cu înşelăciune? — Eu te-am adusŭ, dar nu cu înşelăciune, rĕspunse împĕratulŭ, ci cu voia lui Dumneḑeu. — Nu te cunoscŭ, sĕ fii în stare a face acésta, ḑise fata, ci unŭ altulŭ e; adă'mĭ înainte pe acelŭ voinicŭ, sĕ'lŭ vĕḑŭ. Impĕratulŭ, de voiă de nevoiă, chemà pe ficiorulŭ înaintea domniții, care vĕḑêndu'lŭ îlŭ întrebà: — Cum ai îndrăsnitŭ sĕ intri în grădina mea şi cu farmece sĕ mĕ adormĭ şi pe mine şi pe servitórele mele? — De nu te aducémŭ, rĕspunse feciorulŭ, împĕratulŭ mi-ar fi tăiatŭ capulŭ. — Bine, ḑise domnița; acum dacă m'ai adusŭ pe mine, sĕ-mĭ aducĭ şi ciurda mea de vacĭ, că de unde nu negreşitŭ ți se va tăiá capulŭ. Feciorulŭ se duse la calŭ şi-i spuse ce i-s'a poruncitŭ. — Bătutu-te-ar fi Dumneḑeu! îi ḑise calulŭ, — acum am sĕ mĕ batŭ cu frate-meu, căcĭ elŭ păzesce vacile domniții; dar totŭ atâta acum, nicĭ tu nu m'ai lăsatŭ sĕ morŭ, nicĭ eu nu te voiu lăsá până la mórte. Du-te şi cumpĕră douĕspreḑece pei de bivolŭ, îmbracă-mĕ cu ele, cóse-le şi légă-le apoi cu sîrmă. După ce făcù feciorulŭ aşa, încăleca şi plecà. Când au ajunsŭ la cirédă, vacile şi fratele calului dorméu. Feciorulŭ se suì, după sfatulŭ calului, într'unŭ arbore sĕ privéscă. Calulŭ rânchezà apoi aşa de tare, că tóte délurile se cutremurară. Fratele calului, care păzea vacile, se trezì şi rânchezà cu atâta putere, că délurile începură a se bate în capete. După acésta se luară la luptă, care fù îngrozitóre. Tóte peile de bivolŭ de pe calulŭ feciorului precum şi sêrmele au fostŭ rupte cu dinții de calulŭ care păzea vacile şi începuse acesta a rupe din carnea viă a frate-sĕu. Dér şi calulŭ feciorului luase tótă carnea

cercurile oficióse se vorbesce despre trimiterea d-lui T. Maiorescu ca ministru plenipotenţiarŭ la Viena.

—0—

Din Parisŭ se scrie, că generalulŭ de brigadă românŭ N. C. Dabija, şefulŭ statului maiorŭ generalŭ alŭ armatei şi fostŭ ministru, a muritŭ în urma unei grele bóle.

—0—

»Voinţa Naţională« spune, că Duminecă, la órele două după amiaḑĭ, s'a întrunitŭ la Universitate unŭ mare numĕrŭ de Macedonenĭ, carĭ luaseră iniţiativa înfiinţărei unei societăţĭ pentru cultura Românilorŭ din Turcia şi aleseseră o comisiune cu însărcinarea d'a face statutele. D. Grandea, în numele comisiunei, a arătatŭ principiile şi simţĕmintele de carĭ s'a condusŭ comisiunea în lucrarea sa. „Inainte de tóte, a ḑisŭ d-sa, amŭ avutŭ în vedere, că Românii aceia suntŭ supuşĭ devotaţĭ ai Sultanului, membri zeloşĭ ai Statului otomanŭ; prin urmare, în capulŭ programului instrucţiunei primare, secundare şi speciale trebue sĕ fie limba Statului, limba turcă, predată obligatorŭ şi seriosŭ.«

Insărcinarea comisiunei, aceea d'a schiţa statutele, fiindŭ împlinită, ea se retrage, invitândŭ adunarea sĕ alégă unŭ biurou provisoriu pentru a conduce discuţiunea. Fostulŭ preşedinte alŭ comisiunei este invitatŭ sĕ presideze şi adunarea. D. Grandea ocupă scaunulŭ de preşedinte cu d. Bagavŭ ca secretarŭ. S'a cititŭ proiectulŭ statutelorŭ şi s'a luatŭ în considerare. Apoi a începutŭ discutarea şi votarea pe articule. Obiecţiunĭ s'au ridicatŭ mai multŭ din partea celorŭ carĭ nu cunoscŭ starea lucrurilorŭ din Turcia şi părţile cu carĭ se luptă Românii şi Albanesii. Şedinţa s'a ridicatŭ la 5 ore şi jumĕtate, rĕmânĕndŭ a se terminá discuţiunea şi votarea articulelorŭ în şedinţa viitóre, care va fi Duminecă.

—0—

Ḑiarului „Le Temps« i se scrie din Petersburgŭ, că nihiliştii au publicatŭ o proclamaţiune, prin care facŭ cunoscutŭ comitelui Tolstoi, ministrului de interne, că comitetulŭ esecutivŭ nihilistŭ l'a condamnatŭ la mórte.

O demonstraţiune anti-şovinistă a junimei nemaghiare.

Peşta, 15 Decemvre.

Duminecă séra în 2 (14) Decemvre se adunară într'o restauraţiune din Peşta la unŭ banchetŭ cam la vr'o 70 studenţĭ universitarĭ: Românĭ, Sêrbĭ şi Slovacĭ. Preşedinte alŭ banchetului se alese cu unanimitate studentulŭ Alesandru Petrovicĭ, care ridică celŭ dintâiu toastŭ în limba germână pentru unirea şi egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ. Fiecare dintre cei presinţĭ şi-a manifestatŭ dorinţa ferbinte pentru realisarea acestei idei salutare. Toastulŭ a fostŭ primitŭ cu celŭ mai mare entusiasmŭ din partea celorŭ presenţĭ.

După mai multe alte toaste, preşedintele a ridicatŭ unŭ toastŭ pentru fraţii românĭ, cari prin suferinţele comune au devenitŭ cei mai sincerĭ şi mai călduroşĭ amicĭ ai Slavilorŭ. N'au lipsitŭ toastele nicĭ pentru fraţii sêrbĭ nicĭ pentru fraţii slovacĭ din părţile Ungariei nordice.

Toastulŭ celŭ mai caracteristicŭ a fostŭ acela care l'a ţinutŭ preşedintele în limba maghiară. Elŭ ḑise:

»Acuma pentra ântêia dată în viaţa mea vorbescŭ în publicŭ ungguresce. Fraţilorŭ, până acum amŭ închinatŭ pentru cei pe carĭ îi iubimŭ. In adevĕrŭ, tinerimea póte iubi fórte căldurosŭ, dar póte sĕ şi urască cu cea mai mare înverşunare. Voiu sĕ strigŭ unŭ »Pereat' duşmanului nostru comunŭ, pe care trebue sĕ-lŭ urâmŭ cu toţii: acesta este **şovinismulŭ. Pereat**! Acum sciu toţĭ pentru ce am toastatŭ pentru prima óră în viaţa mea unguresce.«

Aceste cuvinte fură primite cu celŭ mai mare entusiasmŭ. După ce a mai ridicatŭ unŭ studentŭ românŭ unŭ toastŭ pentru preşedintele întrunirii, se împrăştiă societatea studenţilorŭ între strigătele cele mai entusiastice de sĕ trăiéscă Mileticĭ şi Babeşŭ.

Dorimŭ, ca pasulŭ acesta, ce l'a făcutŭ junimea universitară întru inaugurarea frăţietăţii între diferitele naţionalităţĭ nemaghiare sĕ fie făcutŭ într'unŭ césŭ bunŭ şi frăţietatea sĕ prindă din ce în ce mai multă rădăcină între junime, care este speranţa viitoriului. Sĕ nu uite tinerimea studiósă, că cum şi-o aşterne acuma calea, aşa va fi şi în viitorŭ, când va avé sĕ conducă afacerile naţionale.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. tranz.«)

Lipsca, 17 Decemvre. — Pertractarea în contra atentatorilorŭ dela Niederwald a începutŭ la 15 Decemvre. Din causa sgomotelorŭ de unŭ nou atentatŭ, tribunalulŭ a fostŭ încunjuratŭ de armată şi poliţiă. Au asistatŭ 40 de raportorĭ dela ḑiare streine. Intre martorĭ au fostŭ mai multe femei şi fete. Toţĭ anarchiştii acusaţĭ suntŭ ómenĭ tinerĭ. Acusatulŭ Rupsch a mărturisitŭ, că a fostŭ însărcinatŭ sĕ omóre pe împĕratulŭ prin dinamită, aşeḑând'o pe şosea, aşa că împĕratulŭ trebuia sĕ trécă peste ea. Totodată avea sĕ aşeḑe dinamită şi sub cortulŭ împĕratului. Cu tóte acestea, s'a învoitŭ numai în aparenţă ca sĕ comită atentatulŭ, pe când în realitate tocmai voia sĕ-lŭ împedece.

Viena, 17 Decemvre. — Din ordinulŭ autorităţii representaţiunea dela „Karlstheater" nu s'a datŭ din causa focului de alaltăerĭ.

DIVERSE.

O musică de Curcanĭ. — Cititorulŭ sĕ nu'şĭ închipuiască că este vorba despre musica sĕu fanfara vre-unui regimentŭ de dorobanţĭ, nu dómne feresce! Este vorba numai şi numai despre paserile domestice numite, »curcanĭ«, care au datŭ naştere la unŭ procesŭ ce s'a pertractatŭ mai lunile trecute înaintea judelui de pace. Ca sĕ esplicămŭ mai detaliatŭ cum s'a urmatŭ lucrurile, punemŭ aici deposiţiunea martorilorŭ chiemaţĭ în acéstă afacere. Cinzeceanu, unŭ beţivŭ clasicŭ, trenţerosŭ, aprópe desculţŭ, cu nasulŭ roşu, cu mustăţile pe ólă şi cu întréga figură afumată, înainteză ca martorŭ alŭ lui Bucluceanu. Elŭ privesce cu unŭ aerŭ têmpitŭ la judecătorulŭ care ilŭ întrébă: ‚Ce şcii în cestiunea cu curcanii cucónei Marghiólei? — Martorulŭ: Eu pe vremea aia mĕ aflamŭ peste drumŭ.... — Cucóna Marghióla: Ha ha ha!.,. peste drumŭ la cârciumă. — Martorulŭ: Cum vĕ spusei, mĕ aflamŭ peste drumŭ... — Cucóna Marghióla: La cârciumă!... — Judecătorulŭ: Tăcere. — Martorulŭ: (strănută) Mĕ aflamŭ.... — Totŭ auditorulŭ: Sĕ'ţĭ fie de bine!..— Judecătorulŭ: Tăcere, că vĕ dau afară. Aprode veḑĭ cine face gălăgiă. — Aprodulŭ: Ascultŭ! — Martorulŭ: Era într'o sfânta Joi, cam pe la chindie.... — Judecătorulŭ: Fii mai resumatŭ, dacă se póte. — Martorulŭ: D-le preşedinte, me rogŭ se mi se aducă unŭ scaunŭ... — Cucóna Marghióla: Nu te mai ţinŭ picióre!e de trézŭ ce eştĭ. — Martorulŭ: Protestezŭ! Nicĭ n'am mâncatŭ pe ḑiua de aḑĭ. — Judecătorulŭ: (cătră martorŭ:) D-le spune ce ai de spusŭ, nu ne ţine în locŭ cu glumele d-tale. — Martorulŭ: Pe la chindie, după cum vĕ spusei, mĕ afiamŭ peste drumŭ şi tocmai mĕ găteamŭ sĕ plecŭ acasă. De odată în depărtare audŭ nisce fluerăturĭ ca de vardistŭ! Aşa cum vĕ spusei, d-le judecătorŭ, audŭ nişce fluerăturĭ ca de la maşina drumului de ferŭ... — Cocóna Marghiola: Ḑiceai adineaorĭ că erau fluerăturĭ de vardistŭ. — Judecătorulŭ: (furiosŭ) Tăcere!... — Martorulŭ: La începutŭ mi-am astupatŭ urechile, căcĭ despre partea aceia unde se afia d. Bucluceanu, nu veneau numai fluerăturĭ, dér mai venea şi unŭ sgomotŭ fórte asurḑitorŭ ce'lŭ scoteau nisce curcanĭ...... Cum vĕ spusei, curcanii rĕspundeau prin borboroselĭ neîntrerupte la fluerăturile d-lui Bucluceanu. D-lui glumea acolo cu pĕsĕrile. Auditorulŭ rîde de se strîmbă. Martorulŭ: M'am apropiatŭ şi eu sĕ vĕdŭ ce este. — Cucóna Marghióla: Bine că putéi sĕ mai veḑĭ în halulŭ în care te găseai. — Martorulŭ: D Bucluceanu fluera şi curcanii îi rĕspundeau. Erau ca la 40 de curcanĭ. Glumea omulŭ. — Cucóna Marghióla: Din cincĭ-şese curcanĭ ai făcutŭ 40, bre! cum strică beţia până şi vederea la unii ómenĭ! — Martorulŭ: Apoi când era gata sĕ plecŭ, auḑii gălăgiă mare. Cucóna Marghióla ocăra de focŭ de d. Bucluceanu. Mi se pare că l'a şi bătutŭ. Pe d-lui l'am vĕḑutŭ apoi fugindŭ din rĕsputerĭ.... (martorulŭ începe sĕ sughiţe îngrozitorŭ şi nu mai póte spune nicĭ o vorbă). — Judecătorulŭ: Sĕ poftéscă d-na Marghióla Ceomăgeanu. — Cucóna Marghióla: Presentŭ! — Judecătorulŭ: Dar d-ta ce ai de spusŭ, dómnă? — Cocóna Marghióla: (cu unŭ aerŭ de mahalagióică perfectă) Ei, păi sĕ vĕ deşirŭ eu, d-le judecătorŭ. — Judecătorulŭ: Te rogŭ sĕ fii mai scurtă. — Cocóna Marghióla: Oi sĕ fiu cum m'a lăsatŭ Dumneḑeu. D. Bucluceanu, îlŭ vedeţĭ, d-lui d'acolo, vrea sĕ facă pe craidonulŭ prin mahalaua nóstră. Fata mea, Siţa, îi înţelese gândnrile şi-mi spuse într'o ḑi: mamă, mămicuţo, unŭ giubenatŭ totŭ trece pela spatele grădinii nóstre şi stă în locŭ câte unŭ ceasŭ. Uneorĭ dă târcóle peste târcóle şi flueră ca unŭ netrebnicŭ. — Auditorulŭ rîde. Buclucénu: D-le judecătorŭ, aşĭ ruga prea multe pe cocóna Marghióla sĕ'şĭ mai modereze limba. Aicĭ nu-la mahala. — Marghióla (exasperată): Mai ai încă nei ruşinarea sĕ mĕ insulţĭ, papugiule; apoi stai că 'ţi-o arăta eu acum. Aşa, d-le judecătorŭ, dumnélui d'acolo 'mĭ trecea aşa ca unŭ fiueră vêntŭ pe strada de la spatele grădinei nóstre. Trecĭ aḑĭ, trecĭ mâine, he!.... ce credeţĭ că pusese de gândŭ cioflengarulŭ nostru? Pusese de gândŭ lucrurĭ marĭ de totŭ, dacă n'aşŭ fi fostŭ eu p'acolo. — Judecătorulŭ: D-nă, te rogŭ mai scurtéz-o. — Cocóna Marghióla: Aşa cum vă spusei, d-lui i se scurgea ochii după Siţa, fata mea, de..... şi credea că are a face cu cine şcie ce.... Fata, cum suntŭ fetele, dracĭ goi, îmĭ spunea mie, dar n'o răbda inima sĕ stea locului în casă. Câtŭ simţea că trece papugiu pe la spatele casei, ţopŭ şi ea în grădină. Dar am o fată, d-le judecătorŭ, să'mĭ trăéscă, e braţară de aurŭ. De frumósă nu are pĕrechiă în mahala. Şcie şi câte-va limbĭ. A învĕţatŭ patru anĭ în panţionŭ la Madam Kaţe. Se pricepe la orĭ ce lucru: la bibilurĭ, la spiţurĭ, la brodatŭ, la spălatŭ, la călcatŭ, la frecatŭ, la pisatŭ, la.... — Judecătorulŭ: D-nă vorbiţĭ în cestiune. — Cocóna Marghióla: Mĕ iartă, d-le judecătorŭ, că eu sunt vorbitóre de felulŭ meu, când mĕ pornescŭ nu mĕ oprescŭ. Dér sĕ mĕ veḑĭ la sindrofie! — Judecătorulŭ: Nu mĕ îndoiescŭ; dar fii bună de spune cum s'a întêmplatŭ bătaia? — Cocóna Marghióla: Bătaia? Bătaia? Ei, păi sĕ stai sĕ'ţĭ spui din firŭ în pĕrŭ cum a mersŭ şiretenia, 'mĭ-ar trebui o lună de ḑile. — Judecătorulŭ: Spune în două trei cuvinte — Cucóna Marghióla: Dumnélui de colo (rîḑêndŭ) Buclucénu!... (continuă de a rîde) Bucluceanu!... Cine dracu l'o fi botezatŭ astfelŭ!.... (rîde de se prăpădesce). — Judecătorulŭ: D-nă fiţĭ mai seriósă. — Cucóna Marghióla: D. Buclucénu făcea adícă, cum s'ar ḑice, curte Siţei. D-lui trecĭ aḑĭ, trecĭ mâne, băgase de sémă că noi avem în curte şi vr'o ḑece doispre-ḑece curcanĭ, pe care credémŭ, décă o vrea D-ḑeu, sĕ'i vindemŭ de Pascĭ şi sĕ luămŭ ceva parale pe ei. — Judecătorulŭ: Fórte bine, pe urmă? — Cucóna Marghióla: Pe urmă, d-lui de colo, ca sĕ vestéscă pe Siţa, pe fata mea, că a sositŭ la spatele grădinei, a începutŭ sĕ fluere la curcanĭ, sciindŭ că paserile o sĕ'i rĕspundă (rîde şi se ţine cu mânile de pântece). — Bucluceanu: Veḑĭ că o sĕ'ţĭ vie rĕu de atâta rîsŭ. — Cucóna Marghióla: D-lui şciindŭ că curcanii o sĕ'i rĕspundă şi o sĕ facă gălăgiă mare în curte, care gălăgiă negreşitŭ era sĕ fie auḑită şi de Siţa, fata mea, a începutŭ nebunulŭ, — că nebunŭ o sĕ'i ḑicŭ — sĕ fluere. Elŭ flueră, curcanii îi rĕspundŭ; elŭ flueră, curcanii îi rĕspundŭ. Siţa aude şi ese în grădină se vaḑă ce zaveră a datŭ peste bieţii curcanĭ. Când colo ce sĕ veḑĭ? D-lui aşeḑatŭ grecesce pe o buturugă îmĭ fluera la paserĭ. Biata fată începu sĕ se crucéscă creḑêndŭ că e ucigălŭ tóca şi fugì îndĕrĕtŭ în casă. Tocmai atuncĭ am eşitŭ eu afară cu Tasache nepotulŭ meu şi l'am gonitŭ p'aci încolo. — Judecătorulŭ: Nu v'aţĭ bătutŭ? Nu l'ai ocărîtŭ d-ta? — Cucóna Marghióla: Eu sĕ'lŭ ocărăscŭ? m'a feritŭ D-ḑeu pe mine sĕ ocărăscŭ pe cineva în viaţa mea. Eu i-am ḑisŭ cu binişorulŭ: du-te omule p'aci încolo că bolnăvescĭ paserile.— Bucluceanu: Ţi-ai uitatŭ vorbele ce-mĭ ḑiceai, pĕcatŭ că n'ai fostŭ de faţă, d-le judecătorŭ, sĕ auḑĭ comediă. Ţi se sbârlea părulŭ în capŭ sĕ fi auḑitŭ ce-mĭ ḑicea. Imĭ pare rĕu că nu potŭ sĕ le spunŭ aicĭ. — Cocóna Marghióla (blândă): N'am ḑisŭ, ḑĕu, nicĭ o vorbă de rĕu. Pe mine mĕ şcie tótă mahalaua de femeiă bună. N'am ocărîtŭ de când sunt eu pe nimenĭ. — Bucluceanu: Cerŭ despăgubire pentru insultele ce mi-a adresatŭ în publicŭ şi pentru căciula de imitaţiă ce a rĕmasŭ în mânile cocónei Marghiólei, pe când voia sĕ mĕ apuce de pĕrŭ. — Judecătorulŭ condamnă pe cucóna Marghióla la 20 lei amendă. La eşire ḑise cucóna arătêndu-i pumnulŭ lui Bucluceanu: Sĕ mai pofteşcĭ pela noi, domnule, că n'au curcanii cu cine sĕ mai stea de vorbă!... **(Naţiunea.)**

*

Care suntŭ cărnurile cele mai bune. — Dacă e vorba sĕ avemŭ carne móle, delicată, albuminósă, carnea albă e cea care trebue alésă; dar dacă căutămŭ pe aceea care nutresce mai bine, care dă mai multe materii asimiliabile şi care este mai bogată în principii fibróse şi ferŭ, atuncĭ trebue sĕ alegemŭ cărnurile roşii în generalŭ, şi bucăţile în carĭ carnea e mai roşiă la acele animale, carĭ ca şi pasĕrile au cele două calităţĭ de carne; decĭ carnea de pe lângă óse e cea mai bună. Cărnurile prea albuminóse şi gelatinóse, pe lângă că nu suntŭ uşóre, dar suntŭ şi greu de mistuitŭ. Capulŭ şi picióre!e viţelului şi ale orĭ-cărui animalŭ cornutŭ suntŭ mai greu de mistuitŭ ca celelalte părţĭ ale corpului. Popórele, care mănâncă carne cu sânge, suntŭ şi cele mai robuste şi une-orĭ şi cele mai sĕlbatice. Decĭ când vomŭ voí sĕ întărimŭ fisiculŭ tinerilorŭ noştri, 'i vomŭ obicĭnuí gradatŭ sĕ mănânce cărnurĭ roşii; acelaşŭ lucru e de ḑisŭ şi pentru copilele, cărora le lipsesce menstruaţia, sĕu suferŭ de bóla ḑisă chlorosa. Sĕ se procédă gradatŭ şi cu prudenţă, şi cărnurile albe sĕ le fie oprite acestora.

---

de pe frate-sĕu şi în urmă îi sfărâmă peptulŭ cu copitele şi'lŭ omorî. Calulŭ chemà pe feciorŭ, căruia îi ḑise sĕ între în coliba frate-sĕu şi sĕ ia d'acolo biciulŭ de aurŭ. Cum pocnì feciorulŭ cu biciulŭ, calulŭ se înălţà în aerŭ, ér elŭ se culcà pe spatele lui, ca sĕ nu vaḑă vacile că e omŭ pământénŭ. Apoi se înălţară şi vacile, care auḑiră pocnitulŭ biciului, şi luându-se în urma calului ajunseră la împĕratulŭ.

Domniţa vĕḑêndŭ isprava feciorului, îi ḑise: — Atuncĭ credŭ, că mai adusŭ pe mine şi vacile, când le vei puté mulge şi te vei scălda în laptele lorŭ. Dar numai după ce calulŭ suflà peste vacĭ putù feciorulŭ sĕ le mulgă fără nicĭ o greutate, umplêndŭ douespreḑece căḑĭ. După aceea vrêndŭ sĕ se scalde mai ântêiu în ascunsŭ, 'şĭ băgà unŭ degetŭ în lapte şi îndată i se topì degetulŭ. Feciorulŭ spuse calului ce i s'a întêmplatŭ, ér acesta se duse şi suflà peste o cadă. — Acum du-te şi chiamă pe domniţa şi poporŭ numerosŭ, ca sĕ véḑă că te scalḑĭ. Feciorulŭ făcù aşa, bĕù lapte din cada, peste care suflase calulŭ, şi se scăldà. Atuncĭ ḑise domniţa cătră împĕratulŭ: — De voescĭ sĕ fiu soţia ta, scaldă-te şi tu în laptele dela vacile mele. Impĕratulŭ se băgà într'o altă cadă sĕ se scalde, dar nicĭ nu se mai vĕḑù; se topise. Domniţa merse atuncĭ la feciorulŭ, îlŭ înbrăţişă şi sărutându'lŭ îi ḑise; — Tu eştĭ demnŭ sĕ fii soţulŭ meu, căcĭ tu multŭ ai asudatŭ pentru mine. Feciorulŭ chemà apoi la sine pe fraţii sĕi, le dete avere multă, dar le şi poruncì, ca îndată sĕ părăséscă acelŭ oraşŭ. Elŭ se căsătorì cu domniţa, se suì în scaunulŭ împărăţiei şi domnì multă vreme.

Povestită de

Teodorŭ Lăpuşanŭ de Stana.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	124.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	95.80
Rentă de hârtiă 5% . .	90.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	100.—
Bonurĭ rurale ungare . .	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98 25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	116.75
Renta de hărtiă austriacă	81.80
Renta de arg. austr. . .	82.90
Renta de aurŭ austr. . .	104.—
Losurile din 1860 . . .	135 10
Acţiunile băncei austro-ungare	857.—
Act. băncei de creditŭ ung.	303.50
Act. băncei de creditŭ austr.	294.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	$9.76\frac{1}{2}$
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.20
Londra 10 Livres sterlinge	123.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 1 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	—	—
Renta rom. amort. (5%) . .	—	—
» convert. (6%) . .	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	—	—
Credit fonc. rural (7%) . .	—	—
» „ „ (5%) . .	88	—
» » urban (7%) . .	—	—
» » » (6%) . .	—	—
» » » (5%) . .	83	—
Banca naţională a României	1195,1200.1205	—
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	$295,309\frac{1}{2}$	300,303
« » » Natională . .	215	—
Aurŭ	12%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Decemvre st. n. 1884.

Bancnote româneseĭ	Cump.	8.68	Vênd.	8.72
Argint românesc	»	8.60	»	8.64
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	1250—	„	1260—
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 3 Decemvre 1884.

Vêndĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
Catzica	Schmierer	Grâu	240	56—	59	25	Caicŭ
d-to	d-to	„	300	$56\frac{3}{4}$	62	50	»
Picoca	d-to	„	340	$58\frac{3}{4}$	67	—	» cab.
Politis	Chrissoveloni	Orzŭ	640	$48\frac{1}{2}$	43	50	Magasie
R. Balanu	Schmierer	Meiu	340	57—	41	25	»
Pauli	L. Mendl & C-ie	„	150	$56\frac{1}{4}$	44	—	cu biletŭ

Publicaţiune.

Dreptulŭ de cârciumăritŭ alŭ familielorŭ boeronale din Veneţia inferióră se va esarêndá în licitaţiune publică în 24 Decemvre 1884 la cancelaria comunală, începêndŭ din 1-ma Ianuariu 1885 pre durata de 3 anĭ cu preţulŭ esclamărei de 1200 fl. v. a. Licitanţii au a depune vadiu de 10% dela preţulŭ esclamărei.

Condiţiunile mai de apròpe se potŭ vedé la cancelaria comunală.

Veneţia inferióră în 10 Decemvre 1884.

3—3 **Familiele boeronale.**

Insciinţare!

In înţelesulŭ Art. de lege XVIII § 35 din anulŭ 1871 se aduce la cunoscinţă, că la 22 Decemvre a. c. la 3 óre postm. se va ţiné în casa sfatului şedinţă publică, în care se va compune lista viriliştilorŭ pentru representanţa comunei orăşenescĭ pro 1885.

Braşovŭ în 13 Decemvre 1884.

2—3 **Comisiunea pentru compunerea listei de viriliştĭ.**

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu]	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu (	10.08	5 59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10,56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.